

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivataluan átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatásáért vagy megőrzéséért nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, március 5.

A szegényügy rendezéséhez.

Irta: Grócz Béla.

Társadalmunknak ennél nincs egyéb kérdése. Nincs, mi fölött többet tanácskoznának, anketteznének, és mégis nincs, a minek megoldásától, sőt még enyhítésétől, vagy rohamos elmérgesedésének megakadályozásától is, messzebb volnánk.

Pedig igazán sokat tesz a társadalom!

Nézzük csak városunkat. Nem vagyok oly helyzetben, hogy városunk összes segélyforrásairól pontosan beszámolhassak. De ez kitűzött céloshoz nem is szükséges. Csak érinteni kívánom, hogy évente körülbelül mennyivel járulnak testületek, intézmények és a közönség a köznymor enyhítéséhez. A lat. szert. püspöki iroda havi segély gyanánt 7200 koronát oszt ki. A káptalan havi segély és évi járadék gyanánt, ugyiszinte az Apostol-szegényház ellátására 30 ezernél többet ad ki. A nagyvárad első általános munkásbetegsegélyező egyesület 1907-ben különféle címeken 13.800 koronát nyújtott. A nagyvárad ipartestület 4547 koronát. Ez már több, mint 55 ezer korona. A város, plebániák, gör. kath. püspökség, sz. Antal-perselyek, a különféle telekezetek, zardák, asztaltársaságok, jótékony egyesületek segélyei kitesznek legenyhébb számítás szerint 4 000 koronát. Ez együtt 100 ezer korona. A menházak és kórházakban nyert ellátásokat becsülhetjük másik 100 ezer koronára. Végül jön a tömérdek magánadakozás, melyet a püspökök, káptalanok és közönség teljesítenek, a jótékony célra rendezett mulatságok, karácsonyi stb. gyűjtések eredményei, melyeket számíthatunk ismét legalább is 100 ezerre.

És vajjon ez a háromszázezerre fölvet, de a valóságban bizonyára nagyobb segélyös-zeg hatása meglátszik-e? a köznymor setét színén enyhít-e, nem mondom gyökeresen, de legalább észrevehetőleg? Ki merne erre igenlőleg válaszolni?

Pedig a társadalom célja és békéje, a társadalmi jólét eszménye azt követelné, hogy a köznymor, bizonyos minimális toka legalább, gyökeres enyhülést nyerjen, azaz kifejlődése, terjedése ellen

oly gátak emelődjenek, melyek nagy méretű nyomort ne is engedjenek keletkezni, hogy így a kikerülhetetlen kisebb méretű nyomor könnyű szerrel megtalálja orvoságát.

S erre egy jól rendezett társadalomban van is mód és lehetőség.

Nézzük csak meg: kik képezik a segélyre szorultak legnagyobb számát? A munkaképtelenek, kik vagy aggkoruk, vagy elbetegedések miatt kenyérkereső foglalkozást nem folytatnak. Ezeket más-kép, mint ingyenes, vagy előre megszállt állandó adomány által segíteni nem lehet. Megesik ugyan, hogy betegség vagy munkahiány a dolgozni bíró egyént is szorult helyzetbe hozza, de csak ideig-óráig tart, s azért most ilyenekről nem beszélünk, annál is inkább, mert a betegsegélyezés a legjobban ki van fejlődve minden testületnél, s erről már a törvényhozás is elég hathatósan intézkedett; a munkahiány pedig nem szokott állandó nyomort szülni.

Hanem a munkaképtelenség az az állandó rém, melynek már jövődő képétől is elszorul a munkás szíve, a ki a legtöbb esetben csak annyit bír keresni, a mennyi neki és családjának napi, vagy rövid idejű fentartására elég, s a mely csakugyan fojtogatja őt, midőn kezéből vegkép kiejti a munkaeszközt. Férfit és nőt egyaránt. Ezek azok, kik rengeleg számukkal oly nagy és állandó követelést támasztanak a segítő társadalom iránt, hogy ez, minden erőlködése mellett is, tehetetlennek látja magát ezen követelés sikeres kielégítésére.

Ezért teremtették meg a művelt társadalomban a nyugdíj-intézményt. A ki ennek jótéteményében részesül, az megnyugvással várja a tehetetlen kort. Nyugdíja képesíti őt arra, hogy ne szoruljon mások segítésére.

Ámde ez a jótétemény aránylag csak keveseknek jut ki. A nemzet zöme ebből még eddig ki van zárva. A kereskedő, iparos és földmives osztály, a magánalkalmazottak serege, a hatósági alkalmazottak alsóbb rétege stb. nem számíthat hivatalos ellátásra, ha kereső erejét elveszti. Sőt még a nyugdíjra jogosultak özvegye is sok esetben oly kevésben részesül, hogy ez nem elég neki vagy családjának, ha nem bír hozzá munkájával keresni.

S ilyenekből kerül ki városunkban is a segélyre szorultak óriási tömege. Mun-

kaképtelen iparosok és özvegyeik, szakacsnök és egyéb házi cselédek, varró-nők, mosónők stb. árasztják el személyes vagy írásos kérvényeikkel a várost, püspököket, káptalanok, jótékony egyesületeket és egyeseket. Valamennyi azzal áll elő, hogy míg dolgozni bírt, addig meg tudott élni a maga jóvoltából, de most már el kell pusztulnia, ha nem könyörülnek rajta. Sőt találkoznak köztük akárhányan egykor jómódban és rangban élt családok tagjai is.

Szomorú sereg biz ez, mely egyre szaporodik és szaporodásával nem tudnak lépést tartani a segélyező források! Mert ugyan melyik község vagy egyéb testület bírna munkaképtelenné vált százainak vagy ezreinek fejéenkint 5-600 koronát adni, a mennyire legalább is szükségök volna, hogy szerényen megélhessenek?

A gyökeres megoldás egyetlen módja tehát csakis az lehet, ha a társadalom azon tagjainak is, kik a hivatalos nyugdíj-intézményből ki vannak zárva, alkalmat nyújt arra, hogy a tehetetlenség napjaira évente 5-600 koronát biztosítsanak maguknak.

Németország ezt törvényhozásiilag intézte el a kényszerbiztosítás törvénye által. Evente sok milliót fizet ki e címen a közjövödelmekből. De Magyarországnak soká, vagy talán sohasem fog erre telni.

Igy hát csakis a társadalmi út az, melyen e nagy célt elérheti.

S erre az utra, hal' Istennek, nemcsak rálépett már, hanem azon örvendésesen halad is a Magyarországi Munkások Rókkant- és Nyugdíj-Egylete által. Ezt az egyesület Budapestén 1893-ban alapította néhány lelkes férfi. Bámulatos küzdelmek közt és még bámulatosabb kitarással törtek előre. Magyarországon nincs példa rá, hogy társadalmi intézmény, mely nem nyereségre alakult így ki tudta magát küzdeni és annyira megizmosodni, mint a milyen gyanánt ma ez az egyesület szemünk előtt áll. 1893-ban 692 taggal és 3197 koronával zárta le az évet, 1907-ben pedig 55 443 taggal és 3 milliót meghaladó törzsvagyonnal.

A múlt évben Budapestén tartott nemzetközi balesetügyi és munkásjóléti kiállításon maga a nemzet ámulva vette észr, hogy neki ilyen intézménye van. A művelt külföld pedig csodálkozva vallotta be, hogy ilyen arányú népjóléti tár-

MEGNYILT! Tibor és Sándor

női divat, fehérnemű és rövidáru különlegességek áruhaza

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut, Bazár-épület.

Szolid szabott árak! Figyelmes kiszolgálás!

sadalmi intézmény náluk még nincs és a legnagyobb érdeklődéssel tanulmányozta szervezetét és alapszabályait. Valósággal lelkesedtek érte s a nemzetközi jury nem késett azt az első osztályu aranyéremmel kitüntetni.

Tisza István a király előtt. Evvel kapcsolatban kalandos hírek keletkeztek a 67-es pártok fuziójáról.

E szenzációs hírre vonatkozólag egy koalíciós képviselő, aki tegnap együtt utazott egy *biharmegyei földbirtokossal, Tisza István bizalmasával, ekként nyilatkozott:*

— Ezek a fuzió hírek alaptalanok. Tisza gróftól tudom, hogy inkább egyesül Kossuth Ferencsel, mint Andrássyval, akit ő legnagyobb ellenségének tart.

Tisza bécsi utazása nem a titkos tanácsossággal, hanem a választójoggal kapcsolatos. A felség e tárgyban ismerni kívánja Tisza gróf véleményét, hogy a titkos tanácsosságnak e látogatáshoz semmi köze, bizonyosága az, hogy a felség, egészségére való tekintettel, elengedte a titkos tanácsosok szokásos tisztelgését.

A Házból. A képviselőház mai ülésére megérkeztek, Supiló, Roic, Mazuranics és Medakovics horvát képviselők. Supiló az ülésen személyes kérdésben horvátul fel akart szólalni. Nagy zaj keletkezett. Egyhangú kórus zugta: Magyarul! A nagy zajban Andrássy Supilóhoz ment és figyelmeztette: Beszéljen magyarul, hiszen az a szándéka, hogy megértsék. Ugy se értik meg horvátul. Supiló magyarul válaszolt: Az ő dolguk, hogy értenek-e. En elmondom, amit akarok. De nem mondhatta el, mert az elnök is azon az állásponton van, hogy míg a tolmács a delegációs tárgyalásokról vissza nem érkezik, a magyar parlamentben nem lehet horvátul beszélni.

A nemzetiségi képviselőket rendkívül jellemző eset történt meg ezalatt a folyósón.

Kiskörösről, Petőfi szülőföldjéről, 240 tagu küldöttség kereste Muzsa Gyula képviselőt, hogy ő aztán a miniszter elé vezesse őket. Muzsa még nem volt a Házban. Ezt megtudta Blahó Pál tót nemzetiségi képviselő és miután a küldöttségben tót származású — bár tiz magyar — emberek is voltak, pánszláv lapjára előfizetést gyűjtött közöttük. A képviselőügynök hamarosan szerzett is 25 előfizetőt. A képviselők a legnagyobb felháborodással tárgyalják a botrányos esetet.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, márc 5.

Elnök: *Justh* Gyula.

Az ülés tíz órakor kezdődik. A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után, a mentelmi bizottság előadója jelenti a Háznak, hogy a bizottság *Lukács* László mandátumát végleg igazolta.

Mezőfi Vilmos a házszabályokhoz szól és csodálkozását fejezi ki azon, hogy 69 interpellációra nem válasszoltak eddig a miniszterek. Kéri az elnököt, hogy ennek okaira nézve adjon felvilágosítást. A miniszterelnökhöz pedig kérdést intéz az iránt, hogy a hozzá be-terjesztett interpellációkra miért nem válaszolt.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Válaszában kijelenti, hogy az interpellációkra eddig azért nem feleltek a miniszterek, mivel egyrészt azok tanulmányozása harminc napnál nagyobb időre van szükség, másrészt pedig az interpellálók rendszeren nem voltak jelen akkor, amikor válaszolni akart. Igéri azonban, hogy tőle telhetőleg sürgősen válaszolni fog az interpellációkra.

Az elnök: Kijelenti, hogy nem tartozik, hatáskörébe annak bírálata, hogy az interpellációkra miért nem jött még eddig válasz.

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter: En sem válaszoltam néhány hozzám intézett interpellációra. Ennek azonban nem én vagyok az oka. Interpelláltak engem: Babics Lyuba, Pinterovics, Surmin, Novoszel képviselők! Ezek az urak horvátul beszéltek folyton és nem jutott miattuk időm arra, hogy a hozzám intézett interpellációkra válaszolhassak (Taps. Helyeslés.)

Polonyi és a horvátok.

A vita során ismételtelen megtámadták Polonyit a fiemei rezolúció miatt. Polonyi most felelt a támadásokra.

Polonyi Géza: Több oldalról támadják őt azért, amiért a horvátok itt vannak. Azt kérdik, hogy ki hozta ide a horvátokat. Es akkor rögtön engem vesznek elő. Kijelentem, hogy én sokunkkal egyetértve fogadtam el, a horvátok meghívását. A horvátok és dalmátok részéről baráti fogadtatásra találtunk. Természetes hogy örömmel láttuk ezt a közeledést. Amíg a rezolúciónak csak az előnyeit láttuk, addig senki sem mondta, hogy én vagyok a szerzője. Amint azonban baj lett a dologból, rögtön az én nyakamba varrták az apaságot. Hangsúlyozom, hogy a rezolúció megkötése előtt, még csak nem is hallottam arról, hogy rezolúció készül. Ha keresik a rezolúció szerzőjét, hát megmondom. A fiemei rezolúciót egyes egyedül *Kossuth* Ferenc csinálta meg. (Zaj.) De ott voltam én is, a vezérő bizottságban, mikor ezt jóváhagytuk. (Andrássy a fejével tagadólag int.) Igaz, a belügyminiszter ur ellene volt.

Rakovszky István: En ott se voltam.

Polonyi: De nem tiltakozott utólag és a római jog szerint, akik akkor nem szóltak ellene, szintén szerzőnek tekinthetők.

Rakovszky István: Igen, római jog szerint mi is ott voltunk. (Derűtlenség.)

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A sárga madarak.

Mikor úgy estéknént elmerülök a multak szemléletében, fel-felcsillámlik egy kis apró történet.

Ott laktunk még az Országut-utcán. Atyám egy-két szobát rendszeren kiadott élemedett katonabácsiknak. Többek között egyszer egy alezredes vette ki a lakást, aki harcra bajszával, rezes orrával, tüskés szemöldökeivel és szurós apró szemével nem a legmegnyerőbb ábrázatot mutatott. Alantasai pedig szinte dörmögő hangjától, mely inkább hasonlított valami jegesmedve morgásához, — egyszerűen rettegtek. Magas alakja, széles válla mind hozzájárult, hogy felletmet és rettegést gerjessen.

Több ideig lakott nálunk, lassankint megszoktuk különös szeszélyeit és megszoktuk kedveskedéseit, apró figyelmességeit, melyekkel minket, leányokat néha-néha meglepett.

Automatikus pontossággal jött és távozott hazulról a steoretip János, Frici, Johann, — már amint privadinerjei változtak — kiáltása biztosan jelezte hazajöttét, vagy távoztát.

Az utána következő hangverése pedig, biztosan jelezte a vihar nagyságát, mert az ő barometerje szélszendet és derült időt nem ismert.

Mint édesatyánk mondotta, kiválóan képzett, pontos katona volt, társaságban nem vett részt, csak az elkerülhetetlen hivatalos ebédeket és vacsorákat robotolta végig. Összes örömet, szórakozását két kis kanári madara — egy mandi és egy weibi — képezte. Szabad óráit ezek — hogy úgy mondjam — körében töltötte. Eme pici kis szárnyasok mintha tudták volna, hogy ők egyedüli szórakoztatói gazdájuknak, iparkodtak tőlük telhetőleg apró bohóckodásukkal alezredes Durmák kedélyét felvidítani. Érkeztét csipogással és szárnyrebbenéseikkel üdvözölték.

Nem is történt jó darabig semmi sem. Az októberi berukkolást megelőzőleg néhány nappal azonban némi változás állott be. Fricit a régi privadinerét új váltotta fel, ezt onnan tudtuk meg, hogy a kis isten Janót menydörgött és eme mennydörgés napról-napra fokozódott, Janónak bizonyára nem kis öröme.

Alig néhány héttel Jano feltünése után eme detonációk egy napon váratlanul megszűntek. Az egész házban némi zavart lehetett észrevenni. Elmaradván a naponta ismétlődő donerwetter, a szakácsnő korainak véltve az időt későn tálalt, mi meg leányok, lent játszad zva az udvaron ugyanazon hibába estünk és még később jöttünk az ebédhez, ami által éppen nem kerültük el a zivatart, mert édesatyánk ugyan-

csak ránk zuditotta, azt gondolkodhatni afelett nekünk elég okunk volt.

Eme szélszend körülbelül nyolc napig tartott s már-már kezdtünk beleszokni a szélszendes hangulatba, midőn egy délután ugyancsak elementáris erővel, teljesen váratlanul kitört a zivatar és ezuttal holmi lecsapásokkal fűszerezve és csodák csodája a vége ezuttal egy dörgedelmes kacaj volt.

Alezredes Durmákot családi kötelességek szőlíták váratlanul el hazulról és kora reggel távozott el hazulról és így nem akarta a házbelieket zavarni s nem volt más mit tennie, mint kedvenc állatait, Fricit és Jucit, a két kis kanarit Janó privadiner gondjaira bízni, szigoruan meghagyta és megparancsolta különösen az etetés idejének pontos betartását, megmutatta az adandó mennyiséget, stb.

Janónak, — nem tudni, más elfoglaltsága miatt, vagy éppen sok szabad ideje lévén, talán sokkal többet sóhajtozott és epekedett, ott a messze távol Liptóban maradt Hankája után — a kis kanáriknak bizony elfelejtett táplálékot adni.

Hiába repdestek ide s tova, hiába csipogtak fájdalmas hangon, Janó bizony nem értette őket. Egy reggelre bizony megdöglöttek.

Midőn hazaérkezett az alezredes a szokásos mennydörgés után belépett szobájába, ahol

**Az Érmelléki Kereskedelmi Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.**

Polónyi Géza: Ugy látszik a képviselő ur közelebb áll Rómához mint én. (Általános derülttség.)

Polónyi Géza: A rezolúció a horvát és dalmáciai képviselők proklamációját tartalmazza. Ezt a proklamációt mi is akceptáltuk és pedig Kossuth Ferenc beleegyezésével. (Zaj) En a magam részéről ma is azt a politikát tartom helyesnek, amelyet a rezolúcióban lefektettünk. Híve vagyok a horvátokkal való megegyezésnek.

Polónyi Géza: A fiumei rezolúció létrejöttében, semmi részem nem volt, Ez historiai tény, kérem a Házat vegye tudomásul. Helyeslés a díszszidenseknél.)

Visoki Sabore.

Supiló Ferenc szólásra jelentkezik.

Zajos kiáltások: De magyarul!

Supiló: Visoki Sabore!

Meg-megujuló viharos kiáltások: Magyarul! Magyarul! — hangzik mindenfelől, míg a díszszidensek ezt kiabálják:

Eddig jó volt horvátul, most egyszerre nem engeditek beszélni!

Mezőfy Vilmos: Bele kell venni a házszabályokba, hogy nem szabad másképp, mint magyarul beszélni!

Molnár Jenő: Egy ember ellen annyian!

Supiló: Horvátul próbál beszélni, de a nagy zaj elfojtja szavait. Andrassy Supilóhoz megy s valamit mond neki, de Supiló a fejével int. Végre is az elnök az ülést felfüggeszti.

Szünet után

Az elnök jelenti, hogy Supiló személyes kérdésben akar szólni. Figyelmezteti az elnök, hogy — bár nem vonja kétségbe a jogát, hogy horvátul beszélhet, de mivel a tolmács most Bécsben van a delegációknál, kéri, hogy

első dolga volt mindenekelőtt az aranyvázás kalitka előtt megállani és ügyögetős szóval hívni az ő kedvenceit. Eleinte lassu fütttyel hívta fel őket, majd rosszat sejtve Fric, Mic, komm, komm, nem látva őket az ugráló ficskakon ide-oda szökdelni, mind erősebben fütttyögetett, — míg végre csakugyan hangot hall a kalitka aljából, azonban ez semmiképpen sem hasonlít a kedvencek hangjához, mert most már untalan hangzott fel:

— Tip, sip, sip.

Midőn Janó privadiner előtt mindinkább bizonyosabb lett, hogy az ő madarai bizony az igazak álmát alusszák, első percekben a halál nemei között válogatott. Hosszu gondolkodás után mégis arra a meggyőződésre jutott, hogy szép az élet s hogy talán odafenn még sincs Hanka, elment busulni, — valószínűleg a »Három rózsá«-ba és innen tovább. Bolyongása közben a kispiacra jutott. Lehorgasztott fővel ödöngött a zsvaj közepette, midőn szeme megvillant holmi apró állatocskákra tapadt merően nézve azokat, szive nagyot dobbant és mintha nagy kő esett volna le szívéből, pofája gömbölyű lett mosolygásától.

Meg is veszi rövid alkuvás után a két kis pár napos kácsát s boldogan keblére szoritva viszi haza az alezredes lakására és ott anyai gyöngédséggel helyezi el a kalitkába.

Kérdőre vonatván Janó, eképpen felelt:

Jelentem ássan alezredes urnak, hogy azt hittem, hogy ez is sárga, az is sárga, hogy kirem, mindegy.

Hogy mi lett a két sárga csőrü kacsából nem tudom, hogy Janó ült vagy három hétig, azt tudom, mert ekkor került vissza és örökre azt mondogatta:

— Sak madár volt, sak sárga volt, sak mégis dutyiba voltam.

vagy beszéljen magyarul, vagy halassa el a felszólalását. Már pedig az elnök másképp nem tudja vezetni a tanácskozást.

Supiló: A törvény nem szól tolmácsról.

Elnök: De másképp a törvényt gyakorlatilag nem lehet alkalmazni. (Taps!)

Supiló pár horvát szó után leül.

Kiáltások: Régen így kellett volna!

Kossuth a rezolúcióról.

Kossuth Ferenc: A fiumei rezolúció dolgában kijelenti, hogy ebben senkivel a földön egyezséget nem kötött. Bizonyos urak Dalmáciában és Horvátországban, bizonyos pontokat tettek papírra, ezeket neki elküldték. Az volt akkor az általános nézet, hogy nekünk a horvát urakkal tárgyalásokat kell kezdenünk, ezt meg is cselekedte, de semmiféle egyezséget nem kötött. Azt igenis kijelenti, hogy ő sürgette legjobban, hogy a horvátokkal barátságos viszonyba kell jönnünk. Ő ugyanis elítélte azt a bánásmódot, azt az erőszakos politikát, melyet a horvátokkal szemben eddig folytattak s azt hangoztatta, hogy a 67-iki törvényt végre kell hajtani velük szemben. A horvátok biztosították őt, hogy ha a törvényt megtartják, akkor ők barátságos viszonyba lépnek velünk. Mi megtettük, amit kívántak. Most ugyan a maguk erejükből jöttek be, de először én is nagyban hozzájárultam, hogy ide bejöttek. Bevallom itt az ország előtt, hogy csalódtam bennük. Errare humanum est. De mindenesetre tanultam a jövőre. (Elnök helyeslés és tetszés.)

Lukács László szolt még személyes kérdésben, azután

Bella Mátyás tót nemzetiségi beszélt a javaslat ellen.

Bredicianu Korjolan szintén ajavaslat ellen beszélt és azt hangoztatta, hogy a jelen parlament nem kapott felhatalmazást a házszabályok megváltoztatására. Határozati javaslatot terjeszt be a revízióknak napirendről való levétele és a gyűlekezési jogról szóló törvényjavaslat előterjesztése tárgyában. Beszéde közfarkasházi többször közbeszólt, míg végre az elnök rendreutasította a közbeszóllót.

Polónyi Géza félreértett szavait igazította helyre és az ülés 2 órakor véget ért.

Városi közügyek.

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap, csütörtökön délután tartotta rendes havi ülését.

Ez alkalommal csupán a rendes folyó ügyek kerültek tárgyalásra.

Glac Antal főispán elnöklete alatt jelen voltak: Rimler Károly polgármester, Bordé Ferenc főjegyző, Dús László v. főügyész, Varró Domokos kir. főmérnök, Mayor Lajos pénzügyigazgató helyettes, Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, Baróthy Pál kir. ügyész, dr. Baróthy Akos v. főorvos, Frankó Endre, Mezey Mihály, dr. Berkovits Ferenc, dr. Konrák Márk, Rádl Ödön, dr. Cseresnyés Béla aljegyző.

Az ülés megnyitása után elnöklő főispán üdvözölte dr. Baróthy Pál új kir. ügyészt, mint a közigazgatási bizottság tagját.

Dr. Cseresnyés Béla aljegyző felolvasta a polgármester havi jelentését, amelyből közöljük a következő érdekesebb adatokat:

A közegészségügyi állapot február hónapban, az előző hónapéhoz képest, lényegesen javult, amennyiben a születések jóval meghaladták a halálozások számát és mert az influenzá-

ban és ezzel kapcsolatosan a légző szervek hurutos lobos bántalmaiban megbetegültek és elhaltaknak száma kevesebb volt.

A hevenyfertőző betegségek sem szaporodtak. Kanyaró 32 betegülés, 2 halálozással, roncsló toroklob 9 betegülés 2 halálozással, hasihagymáz 5 betegülés, 1 halálozással mutatkozott.

A gyermekkorházban 63 fekvő- és 176 járóbeteg, a Szt.-László városi járványkórházban pedig 9 beteg gyógykezeltetett.

Született 89 fiu, 66 leány, összesen 155 gyermek.

Elhalt 74 fiu, 51 nő, összesen 125 egyén. A szaporodás 30. — Városrészenként elhalt: Ujvárosban 31, Olasziban 26, Váraljavelence és Csillagvárosban 16, a kórházakban 52. — Hét éven aluli gyermek 42 halt el. Szegény beteg 714 gyógykezeltetett az orsz. betegápolási-alap terhére.

A közbiztonság február havi állapotokról: Lopás 62, sikkasztás 12, csalás 7, zsarolás 2, jogtalan elsajátítás 2, súlyos testisértés 4, könnyű testisértés 15, szemérem elleni erőszak 2, gondatlanságból okozott tűzvész 1 esetben volt bejelentve.

A nyomozás 73 esetben sikeres, 32 esetben sikertelen volt.

Letartóztatva volt 84 egyén. Ezek közül az illetékes bírósághoz átkísírtetett 16, eltoloncoltatott 68.

Kihágási feljelentés 142 esetben tétetett.

Február hó folyamán 9 utlevél adatott ki, még pedig 7 az Európai államokban és 2 Amerikába. Az Amerikába vándoroltak egyike gyári munkás, a másik iparos segéd.

A lefolyt hónapban 2 öngyilkosság 3 öngyilkossági kísérlet és 2 kisebb tüzeset történt.

A közadók február havi bevételi eredménye 8230 K. 87 f. kevesebb, mint a múlt év megfelelő időszakában. Befolyt:

Kincstári adóban	152,732 K 31 fill.
kamatban	2580 > 70 >
Betegápolási pótadóban	7691 > 40 >
kamatban	76 > 50 >
Hadmentességi díjban	259 > — >
kamatban	10 > 43 >
Iparkamarai illeték	1754 > 81 >
Agrár-kölcsön	910 > 80 >
kamat	13 > 96 >
Házalási adó	36 > — >
Óvodaadó	2853 > 85 >
Gazd. cselédpénztárdij	4 > 80 >
mely összegek a királyi adóhivatalba szállítottak át.	
Városi adóban	69,988 K 46 fill.
Vizdíjban	24,323 > 83 >
Utadóban	12,308 > 55 >
kamatban	98 > 03 >

folyt be. A behajtás folyamatban van.

A kapitányi hivatal, mint első fokú iparhatóság február hóban kiadott 42 iparigazolványt s megszűnt 3 iparüzlet.

A polgármester jelentését tudomásul vették, a szakelőadók nemleges jelentéseivel együtt.

A Biharmegyei Gazdasági Egyesület székházának állandó adómentességét a közigazgatási bizottság kimondotta.

Apróbb ügyek elintézése után az ülés véget ért.

Kétszáz gyermek tűzhalála.

Borzasztó tűzkatasztrófától jelentenek a tengeren túlról Clevelandból, hol egy iskola égése kétszáz életet pusztított el. A tűz délelőtt fél 11 órakor támadt, mely időken körülbelül 300 8-12 éves tanuló volt az iskola épületében. A tűz a legelső emeleten támadt. Az iskola kapuja befelé nyílik és a nagy tolongás miatt lehetetlen volt kinyitani. Egy tanítót, ki az ajtót kinyitni igyekezett, agyonnyomtak, ugyanez a sors ért több tanuló is. Sok fiu és leány az ablakból ugrált le. A tűz-

oltók létrája nem ért fel a harmadik emeletig, ahol pedig a legkisebb gyermekek voltak. Egyszerre mennydörgésszerű robajjal leszakadt, az első emelet, egy-két pillanat múlva, a két felső emelet is és romjai között 150 gyermeket temetett el. Félkétóráig teljesen leégett az épület.

Az égő épület előtt borzasztó jelenetek folytak le. A szülők kétségbeesetten siránkoztak, jajveszékelték. Egy férfi, aki 18 gyermeket mentett ki, az égési sebektől meghalt.

Egy apa kezénél ragadta meg leányát, kétségbeesésében oly borzasztó erővel, hogy karját kitepte, tomboló örültség tört ki rajta. Estig 152 holttestet huztak ki a romok közül: A tűzoltók öt tanítónőt és 105 gyermeket mentettek meg. A tűz egy kályhának túlhevítése következtében támadt.

New-York, márc. 5. A tegnapi tűzkatasztrófa, amely Collingmondban, Cleveland külvárosában két óra alatt teljesen elpusztította az elemi iskolát, közel 200 gyermeknek 9 tanítónak és tanítónőnek került életébe. Az iskola-épület nagyon rosszul volt építve s ilyen veszedelem esetén egyáltalán nem felelt meg rendeltetésének. Mindössze egy kijárója és egy lépcsője volt.

A gyermekek mintegy a csapdába voltak fogva. A tűzoltók létrája nem ért föl a harmadik emeletig. Mikor hasznavehető létrával jöttek a tűzoltók, már késő volt. A fiúk és leányok holtteste a folyosókon feküdtek sűrűn egymás mellett s köztük voltak a tanítók és tanítónők holtteste. Majdnem mind a sűrű füsttől fulladtak meg. Egy anya a drága halottak látására megőrült.

Newyork, márc. 5. A clevelandi tűzkatasztrófa áldozatainak száma sokkal nagyobb, mint eredetileg hitték. Eddig százhatvanál több holttestet huztak ki a romok közül. A romok közt bizonyosan vannak még holttestek.

Egy család pusztulása

Az ideai nagy vízáradásoknak egyszerre három emberélet is esett áldozatul. A szerencsétlenségről, melyben egy apa, felesége és 18 éves leánya pusztult el, tudósítónk a következőket jelenti:

Nagybárod községéből hétfőn este távozott el Lemró Jakab tavágó 45 éves ember feleségével és Kata nevű leányával. A kis csoport Nagypatak községébe igyekezett, hova az ut több rendetlen hegyi patakon vizet át. Az átkelés szerencsésen sikerült is nekik. Nagypatakról megszótt vészre kellett volna átkozni lányukról, aki ott egy földmivesnek felesége.

Kedden este indultak utnak Nagybárodra. Az előbb még tiszta idő egyszerre megváltozott s a másfélméteres hó rohamosan kezdett olvadni a zuhogó meleg esőtől. A csendes patakot egyszerre zúgó veszedelmekké lettek s utjukban el sodorták mindent.

A három emberből álló csoport előtt el volt vágva a visszatérés útja. A patak mély sodró vizébe menni valóságos istenkísértés volt. Es mégis ahelyett, hogy visszatértek volna, neki vágta a veszedelmes utnak, melynek veszélyét növelte az is, hogy egészen besötétedett. Az előntött területeken nyugodtan mehettek az emberek, azonban mikor a tulajdonképeni mederben voltak, a víz sodrása ellenállhatatlan erővel kapta meg őket.

A három embert lábaikról úgy sodorta le a víz, mintha fűszálat. A megáradt patakban *leltek mindhárom haláulukat*, anélkül, hogy erről valaki tudott volna.

Tegnap reggel Friedmann Benő nagybárod

gazdálkodónak bérései szekerekkel mentek s a patak mentén egy iszáppal bevont emberi hullára találtak. A víz folyásával haladva lefelé mintegy 300 méternyire pedig egy női hullát találtak a szekerek.

Az esetről azonnal jelentést tettek s nagybárod elöljáróságának, honnan a körjegyző a helyszíre ment és megállapította a két hulla személyazonosságát s ebből kifolyólag keresni kezdték a leány hulláját is, amit szintén megtaláltak.

A hullákat az elöljáróság a hullaházba szállította s onnan fogja temettetni. A szerencsétlen emberek pusztulása annál borzalmasabb, ha tekintetbe vesszük, hogy még *nyolc kiskorú gyermek* maradt utánuk minden támasz nélkül. A gyermekek közül a legnagyobb 16 éves és a legkisebb fél éves.

Az elöljáróság a rettenetes sorsba jutott gyermekeken úgy fog segíteni, hogy a kicsiket a gyermekmenhelyben helyezi el. Addig is míg ez megtörténik a község jobb szívé polgárai igyekeznek sorsukat elviselhetőbbé tenni.

A szerencsétlenség híre általános részvétet keltett nemcsak Nagybárodon, de a szomszédos községekben is.

UJDONSÁGOK.

* Dr Grámm Károly nyugdíjgye.

Dr Grámm Károly, Nagyvárad város árvaszékeinek helyettes elnöke beadta nyugdíjazás iránti kérvényét. A nyugdíjbizottság szombaton, márc. hó 7-én délután 4 órakor tartandó ülésén foglalkozik a nyugdíjazás kérdésével. Mint értesülünk, a városi főorvos megvizsgálta dr Grámm Károlyt s bár nem találta teljesen egészségesnek és ez időszertint munkaképesnek, azonban állandó nyugdíjazását nem javasolja, hanem hosszabb szabadságolását véleményezi, hogy kimerülését kipihenhesse.

* **Jegyzőválasztás.** Az üresedésbe jött kőlyi körjegyzői állást tegnap töltötték be választás után. A jegyzői állásra 11 pályázó jelentkezett, kik közül Soós Imre segédjegyző lett megválasztva 19 szótöbbséggel. A választáson Kovásznay Marcel székelyhidi löszolgabíró szerepelt mint elnök.

* **Somogyi Károly állapota.** Somogyi Károly volt nagyváradai szinigazgató, kit legutóbb Gyulán kezeltek betegségével, most annyira rosszul van, hogy kezelő orvosai pár óránál tovább nem remélik életét megtarthatni.

A nagy beteg igazgatót tegnap délután Gyuláról Nagyváradra szállították. A vonaton felesége kísérte. Nagyváradon a pályaudvarról egyenesen lakására vitték. A volt színház igazgató állapotában oly rossz fordulat állott be, hogy a katasztrófa bekövetkezése minden percen megtörténhetik. Somogyit a betegsége teljesen megtörte, megviselte, roncs az egész ember. Arca annyira el van változva a sok operációtól, hogy legjobb barátai sem ismernek rá. A nagybeteg igazgató katasztrófájára a hozzátartozók el vannak készülve.

* **A vizek állása a megyében.** A tegnapi nap folyamán általános öröme tudósítónk minden helyről a vizek állásának apadásáról tettek jelentést. A nagyszalontai áradásokra vonatkozólag a járási főszolgabíró tegnap sürgönyileg tett jelentést az alispánnak. E szerint egyes lapok azt írták meg, hogy a Feketekörzs felfogó csatornáit átakarták vágni, ez nem felel meg a valóságnak. A felfogó csatornákat tényleg nem akarták átvágni, de a gátakat igenis ismeretlen egyének átakarták vágni, hogy ez nem sikerült, az a hatóság éberségének tu-

lajdontható. Ez ügyben különben a földművelésügyi miniszter is tudakozódott a főszolgabírósnál és pedig távirati úton. Jelenleg ott a vizek állása nagyot esett, mindazonáltal a főmérnök és főszolgabíró még a helyszínen vannak. A Sebeskörzs szintén apadt az egész vonalon. Az ármentesítő társulat tegnap értesítette az alispánt, hogy a veszély minden vonalon elmúlt úgy, hogy ma már az egész műszaki személyzet be fog vonulni. A Berettyó vize h nem is nagyon, de mégis szembetűnően apadt. A víz alá jutott területek ma is víz alatt vannak, csupán a dombosabb részek nem. A Berettyó a Bozsaly község melletti hidat elvitte, s ennek pótlásához már hozzá fogtak.

* A becsülőbizottság megalakítása.

A Nagyvárad város gyámpénztárának kezelése alatt levő árvaszékek egy részét az árvaszék jól biztosított kölcsönképen adja ki ingatlanokra. A kölcsönkönel az ingatlanok előzetes becsülésére és a kölcsön megszavazására hat évről hat évre a törvényhatóság a saját kebeléből hat tagú bizottságot választ és küld ki. Az 1902—1908. évi ciklusra Beczkay Lajos, Déry János, dr Hoványi Gyula, dr Molnár Imre, Papp György és Széles Lajos voltak kiküldve, akiknek megbízatása a folyó évi április 1-én lejár. A városi árvaszék vezetője megkereste a tanácsot, hogy a bizottság ujjaalakítása iránt intézkedjék.

* Megkezdődött a sorozás.

A tegnapi nappal megkezdődött a sorozások ideje. A megyében elsősorban a *szalárdi hadkötelesek* között volt meg a sorozás, melyen Balogh János elnököl. A katonaság részéről jelenlét Edelmann őrnagy és Szenterkeszty Ferencz. A sorozás alatt 586 egyének kellett előállni, kik közül távol maradt 94 s besoroztak 173 hadkötelest. A sorozás jó eredményének mondható. Ma a *magyarcsékei* járásban kezdődik meg a sorozás, hol Keszthelyi Zoltán fog elnökölni.

* Bankett az új ügyész tisztelőre.

Akik a Baróthy Pál nagyváradai kir. ügyész tisztelőre március hó 8-ikán tartandó vacsorára elnézésből, vagy tévedésből meghívott nem kaptak, sziveskedjenek igényüket dr Váry Albert kir. alügyésznél bejelenteni.

* Kik viselnek két hivatalt.

A belügyminiszter közzétette minden tisztviselőnek be kellett jelenteni, hogy állása mellett még milyen foglalkozása, illetőleg hivatala van. A bejelentéseket a megyénél már eszközölték is. A jelentések szerint a következő tisztviselőknek van két hivataluk: Miskolczy Fereuc dr, Wallner Ödön dr, Keszthelyi Zoltán, Fássy Lajos dr, Jerzsák István, Szathmáry-Király Andor, Biszterszky Iván, Udvarhelyi Béla, Nagy Márton, Bérczy Imre, Dobozy Kálmán, Kovásznay Marcel, Wertheimstein Henrik, Fráter Emil, Szathmáry László, Poyvár Ernő, Markovics Károly, Ravazdy Barna, Ertsey Géza, Rednik János, dr Gerő Mór, Deme Béla dr, Sámson Márton dr, Havas Imre dr, Balogh János. A bejelentett tisztviselőket a közgyűlés fogja összehasonlítani a tisztviselői állással és ha az összehasonlíthatatlan, úgy megtagadhatja a tudomásul vételt.

* Adóvallomások beadása.

Ismételve felhivatnak mindazok, kik az 1908. évre. III. és IV. osztályú kereseti adóra vonatkozó vallomásukat a már közzétett határidőben be nem adták, hogy ezt a vallomásukat 8 nap alatt annyival inkább adják be, mivel ellenkező esetben adójuk, hadm. díjuk a törvényben meghatározott súlyos következmények terhe alatt hivatalból fog megállapítani. Kelt Nagyvárad, 1908. március 3. Lukács Odón adóügyi tanácsos.

* Vakmerő rablótámadás az országban. Megirtuk annak idején, hogy Varga Dániel a Berettyó hídnál megtámadták és kirabolták ismeretlen egyének, akik ezután Vargát a Berettyóba dobták. Erre azután a nyomozati eljárás során a következő dolgok derültek ki: Varga Dániel oszlopos nazarénus a kérdéses napon tényleg volt a vásáron, ott azonban nem sértéseket vett, hanem alaposan leitta magát. Részeg állapotban indult utnak és a Berettyó-hídnál beleesett a vízbe. A víz meglehetősen hideg volt és Vargát felrázta az alkalommalos hideg. A vízben csinos mesét gondolt ki, amit elpanaszolt. Őt tényleg a partőr mentette ki, de nem a rablók dobták a vízbe. A mesét pedig azért gondolta ki, mert először felesége harcias asszony, aki papucsos kormányoz, másodsor, mert nem akarta hogy a viselt dolgairól a baptista testvérek is tudomást szerezzenek. Az ügy azonban naplányra jutván, kétszeresen mulat Szalárdja jámbor sértés kereskedő, akinek ez ügyben véletlenül nincs disznója.

* Egy vesszedelmes utazó a rendőrségen. Tegnap este 9 órakor az egyik kávéházban le lett tartóztatva *Lichtenstein* (Eliás Vas) Jenő nevű utazó úgynök, aki nem a Fiumei kávébehozatali társaság helyi fiókjának hivatalnok, amint azt egyik napilap tévesen írta Nevezett ellen zsarolás t tett Leipzig Gyula feljelentést, ezenkívül még az aradi kir. ügyészség is keresi hatósági közeg elleni erőszak büntette miatt. A jeles ifjú február 3-án annak dacára, hogy az Arad-Csanádi vasutak állomását csak 22 filléres vasuti jegyet váltott Elekig, azon túl is akart utazni jegy nélkül Kétegyháziáig s az eleki állomásfőnök feladójára sem akarta elhagyni a vonatot sőt mikor a főnök az egyik vasuti alkalmazottat felszólította, hogy *Lichtensteint* vezesse ki a kocsiból ez ellenszegült s azzal fenyegette meg a vasutast, hogy aki hozzá mer nyulni, az bucsuozzon el előbb a családjától és készítsen végrendeletet, mert ő azt le fogja löni s hátra nyul nadrágja zsebéhez revolveréért. A vasutas megijedve a fenyegetőzéstől, hagyta tovább utazni *Lichtensteint*, aki ily módon adott példát az ingyen utazás egyik módszerére. A letartóztatott embert át fogják adni az illetékes bíróságnak.

* Egy óra alatt Nagyváradról Olaszországba. Hogyan lehet egy óra alatt a legolcsóbban megtenni az utat a esodaszép Nápolyba és Róma klasszikus földjére, az Edison mozgófénykép-színház felel meg erre a kérdésre. A főúcai korzó pompás kis színházban a mai nagy feltűnést keltő új műsor keretében mutatják be a világhírű Pathé Ferenc cég szenzációs ujdonságait, amelyet kisebbrendű vidéki mozgó-színházak nem szerezhetnek meg. Az ujdonságok közt megragadóan szép és nagyhatású földrajzi felvételek vannak, mint Nápoly és Vezuv. továbbá Róma az Örök város, amelyet nagyszerű mozgófényképek állítanak elénk. Nevezetes hatásra tarthat számot A véredek című párizsi ujdonság, mely a kutyákat a rendőrség szolgálatában szerepeltet. Ezt a képet az Edison színház a rendőrségségnek bemutatja. A műsoron szerepelt még az eskü. (Hatásos breton dráma.) Rágyújtottam a pipára. (Kitűnő bohózat.) A kis varázslók. (Gyönyörű színes felvétel.) Mózes és kora. (Bibliai dráma.) Ma pénteken és szombaton délután gyermekelődés lesz.

* Megint itt vannak a törökök. A múlt évben az oly szomorú emlékekkel távozott törökök *Jahia Musztafa* vezérlete alatt ismét visszatértek Nagyváradra. Tegnap már a

deli Jahia engedélyt is kért a bősé, meg a török cukor árulására, amit természetesen meg is kapott.

* Osztálysorsjáték. Az osztálysorsjáték tegnapi húzásán a következő nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

100.000 koronát nyert: 79170.
20.000 koronát nyert: 117943.
10.000 koronát nyertek: 97081 118666.
3000 koronát nyert: 47928.
2000 koronát nyert: 5199.
1000 koronát nyertek: 16948 101971.
500 koronát nyertek: 4026 11573 13368
11017 12311 12647 20657 21610 21863 28603
28770 28962 34494 35908 36059 36676 44277
47299 48666 51848 53039 55467 55598 56759
59432 61956 63961 71992 72409 74816 78285
81598 83135 88748 92790 95300 104391 104777
105206 108010 108157 112636 117183 119179
118048

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

* Katonazene az Urániában. Ma az Urániában katonazene játszik. Előadások 4-től 10 ig. Pénztárgyítás 3 órakor.

* Névváltoztatás. Weisz (Ármin) Jenő nagyvárad lakos vezetéknévét Vas-ra változtatta.

* Találtak egy kézi talicskát, továbbá egy erszényt némi pénztartalommal, egy csüngővel ellátott láncot s több jegyzéket. Igazolt tulajdonosaik átvehetik a rendőrség I. emelet 7 számú szobájában.

x MOLNÁR H. B mer-téri cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és tea sütemény kapható. Telefon 395.

x A lélegző szervek hurutjainál (influenzáknál) melyek főképpen az idén egyes vidékeken járványszerűleg lépnek fel, nagyon ajánlatos egy alkalikus (égyényes) savanyuvízhez fordulni ilyen esetekben az orvosok előszeretettel a természetes KRONDORFI SAVANYUVIZET rendelik, amely — meleg tejjel vegyítve — különösen nyálkaoldóan hat és azért nagyon ajánlatos azt főképp gyermekeknél alkalmazni.

x Rytkó Viktor, a házi gyógymód feltalálója m. kir. szabadalom tulajdonos f. hó 8-án, vasárnap d. u. 3 órakor a Túróltólatkanyában felolvasást tart a rheuma, csusz, köszvény és hú éstől származható bajokról és azok gyógyításáról. A megjelenő m. kir. szabadalmazott házi gyógymód című könyvére előfizetést gyűjt. A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kéri a szabadalom tulajdonosa.

TÁVIRATOK.

Tisza István audienciája.

Budapest, március 5. Tisza István gróf ma audiencián volt a királynál. A kihallgatás mindössze negyed óráig tartott. Az audienciáról kijött Tisza kijelentette N. Fr. Pr. tudósítójának, hogy kihallgatása semmi politikai vonatkozásban nem volt, hanem csupán azt a hanyagságot akarta helyrehozni, hogy két év óta nem jelent meg kihallgatáson a király előtt.

Lesujtó ítélet.

Budapest, márc. 5. A képviselőház folyosóján Barabás Béla, a delegáció elnöke ma szenzációs kijelentéseket tett:

— Ha az ember Ausztriába megy, csak akkor alkothat magának tiszta fogalmat egy állam hatalmáról és gazdagságáról. Csak Bécsben látja és tapasztalja az ember, milyen szegény és elmaradott a mi országunk. Ha fel akarjuk venni a harcot Ausztriával akkor le kell dűlni minden válaszfalnak 48 és 67 közt, mert a 48 és 67 nem érdemes arra, hogy politikánk alapja legyen. Gazdasági alapon új pártot kell alakítani, hogy megálljuk helyünket az Ausztriával való küzdelemben. De míg politikai szempontból itéljük meg a gazdasági kérdéseket is, addig tehetetlenek vagyunk Ausztriával szemben.

A horvát helyzet.
Budapest, március 5. Rauch Pál báró horvát bán ma délben hosszas ideig értekezett Wekerlével és Josipovich horvát miniszterrel. Az értekezésem rövid ideig Apponyi is jelen volt. A bán a horvátországi választások eredményéről referált a miniszterelnöknek és előterjesztette a jövőre vonatkozó terveit. A konferencia után a bán az újságíróknak kijelentette, hogy a konferenciáról nem nyilatkozhatik, mert a megbeszéléseket még folytatni fogják. De erélyesen megcáfolta azt a híresztelést, mintha a választások balsikere miatt állása megingott volna, kijelentvén, hogy soha erősebben nem állott, mint ma. Hozzá tette még, hogy állása megingásáról azok beszélnek, akik a horvát tartománygyűlésnek parlamenti jelleget szeretnek tulajdonítani.

A horvát helyzetről különben Mixics osztályfőnök is nyilatkozott. Szerinte a horvát koalíció számban ugyan erősödött, de más szempontokból nem csekély mértékben gyengült. A párt kebelében nézeteltérések merültek föl, úgy hogy a koalíció egyes részeivel a jelenlegi kormányzat is boldogulni fog. Supiló Mixics osztályfőnök nyilatkozatát alaptalan inszinuációnak mondta. Medakovics Bogdán pedig kijelentette, hogy a horvátok a parlamentben a házszabályrevíziót megobstruálni nem fogják; mindössze 4—5 szónokuk fog beszélni, hogy kifejtse a horvátok álláspontját a revízióval szemben.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Eleven ördög.
Szombat: Varázskeringő.
Vasárnap: d. u. Orfeusz a pokolban, este Császár katonái.

Eleven ördög.

Közt legsikerültebb operettjét, a ma is úde Eleven ördögöt évekket ezelőtt látta utolszor a közönség s a tegnapi előadásnál mint rég nem látott régi kedves ismerőst fogadtuk. A darab csinos, dallamos zenéje ma sem veszti hatását; s ha az előadást annyi jó erő viszi előre, mint a tegnapit, akkor a sikerrel meg lehetünk elégedve. A címszerep *Tábori Fridának* egyik igen jó alakítása; eleven játéka, jó kedve feledteték azt is, hogy énekszámait nem mind sikerültek. *Bércsi* komikus alakítása állandóan derűtséget keltett; jóízűek s eredetiek voltak a kupléi, a mellett ötletessége a 3. felvonásban egy kis zökkenőn segítette át az előadást szerencsésen. Kacagtató figura volt

Palásthy izogató tudósa, Hajnal okvetlenkedő barátja s Rajcsányi szabója. A kisebb szerepekben Lányi Edit, T. Pogány Janka, Krasznay és Simon Mariska ügyeskedtek; az ének- és zenekar fegyelmzettsége Rücköt dicséri. Hasonló fegyelmzettség rájuk fért volna a főszereplőkre is a 3. felvonásban, ahol igen kedélyesen mulattak a szereplők saját rovásukra — s az előadás rovására is.

Földes Imre Nagyváradon. A császár katonái c. darab premierje egyike lesz a szezon legérdekesebb eseményeinek. A közönség régóta várt ekkora feszültséggel bemutató előadást. A színmű kétségtelenül reá is szolgált erre a nagytoku érdeklődésre. Erdélyi Miklós szinigazgató abban a biztos tudatban, hogy a premier zajos sikert fog aratni, meghívta Nagyváradra a szerzőt. Földes Imre tegnap levélben értesítette az igazgatót, hogy vasárnapra Nagyváradra érkezik. A császár katonái tegnap érte meg Budapesten a 25-ik jubiláris előadást. Minden este zsúfolt ház előtt adják a darabot mély és maraeadó hatás mellett. A premierre már ma délelőtt lehet jegyet váltani a színházi pénztárnál.

Hirdetések a színházi függönyön. A nagyváradi kereskedők keresve se találhatnak alkalmasabb és praktikusabb reklámot, mint a színház előfüggönyeinek hirdetését. Ezeket a hirdetések a darabok előadása előtt és a felvonások között olvassa a publikum. Eppen azért a kereskedők már eddig is több hirdetést adtak fel. A függöny azonban még mindig nincs tele. Akik tehát még hirdetni akarnak, jelentkezzenek a színház igazgatói irodájában.

EGYESÜLETEK.

A Katolikus Kör választmányi ülése. Tegnap délután tartotta a Katolikus Kör választmányja rendes havi ülését. Jelen voltak: Dr Vuicskics Gyula egy. alelnök, Dús László alelnök, dr Imrik Gusztáv titkár, dr Karácsonyi János, Grócz Béla, dr Némethy Gyula, Kelemen Kálmán, Imrik S. Zoltán, id. Jelinek Ferenc, dr Krüger Aladár választmányi tagok. A választmányi ülés elhatározta, hogy az évi közgyűlést márc. 8-án tartja meg d. e. 11 órakor. Atvizsgálták a zárszámadást és költségelirányzatot s tudomásul vették az évi titkári jelentést. Új tagokul felvették: dr Vawrek Kálmán és Ajtay Gyula.

Igazságszolgáltatás.

Achim András a nagyváradi esküdtzék előtt. A folyó havi esküdtzék tárgyalások sorrendébe fel van véve Achim András volt parasztpárti képviselő sajtó pere is. Ez az ügy felfog eleveníteni egy már rég elfeledt érdekes pert, melynek eredményekint a kuria annak idején a képviselő mandátumát megsemmisítette. A tárgyalás öt napig fog tartani s ez iránt már is óriási érdeklődés nyilvánul meg annál is inkább, mert mindenki kíváncsi rá, hogy vajjon az esküdtbíró-ság is kimondja-e bűnösnek Achimot azokban az ügyekben, mely miatt a kuria fenti ítéletét hozta.

KÖZGAZDASÁG

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, márc. 5.

Buza okt.	50 kilogrammonként	11.81
Buza apr. 1908	—	8.51
Rozs apr.	—	12.57
Zab apr.	—	9.11
Tengeri máj. 1908.	—	7.32

Értéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, márc. 5.

Osztrák hitelrészvény	—	626.25
Magyar hitelrészvény	—	734.75
Leszámitoló bank	—	403.—
Rimamurányi	—	509.25
Osztrák m. államvasuti részv.	—	644.50
Közuti vasut	—	528.50
Városi villamos vasut	—	282.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. márc. 5.	
Magyar arany járadék 4 száz.	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	92.—
Magyar koronajáradék	81.25
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	92.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	95.—
Magyar nyeremény sorsjegy kölesön	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	140.—
Osztrák járadék papirban	91.57
Osztrák járadék ezüstben	96.50
Osztrák járadék aranyban	113.75
Osztrák korona járadék	29.55
1860. osztr. államsorsjegyek	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	1780.—
Magyar hitelbank-részvény	633.50
Osztrák hitelbank-részvény	726.50
Osztrák magyar államvasuti részvény	693.50
20 frankos (Napoleondor)	19.20

REGÉNYCSARNOK.

TÉVUTON.

Regény.

Ita:

ALESSANDRO SCARPA.

(Folytatás.)

(13)

IV.

A bécsi társaságban annak idejében alig volt bájosabb leányka Truyn grófkisasszonyánál, Róma pedig kevés szeretetreméltóbb hölgygel dicsekedhetett, mint aminő volt Vulpini heregnő.

Ha délután pompás hintájában négy vagy öt gyönyörű kis gyermekével, ki mintha Kate Greenaway egy képeskönyvéből került volna ki, a korzón át a Villa Borghesébe hajtattott, a divathölgyek, kik gyermekeik helyett rendszeren valamely elegáns barátjukat vitték el kocsikázni, gunyosan nevelték:

— Ni, itt jön a kottlós-tyuk!

A férfiak azonban rendkívül mélyen köszöntek neki és ő oly barátságosan, oly bájos mosolylyal hajtá meg fejét, hogy köszöntése úgy hatott a blasirt világiakra, mint a tavaszi napsugár.

Soha sem volt szabályosan szép, sőt frissességét nagyon is gyorsan veszíté el, csaknem közmondásossá vált nyulánk alakjával együtt. Mindazáltal még mindig kimondhatlan bájjal bírt. Ifjúságának legszebb disze, a gazdag világosbarna haj megmaradt neki és azt még most is csak oly egyszerű, pompás bogba tűzve viselte, mint leánykorában.

Arcocskája az apró, kedves pillantásu sze-

mekkel, a finom pisze orral, a lágy szájjal, melynek csak mosolya volt szép, hervatag halványasága mellett mégis bizonyos gyermekded bájjal ékeskedett. Mozdulatai egyszerűek és kellemteljesek voltak és egész megjelenését a kiváltságos előkelőség és nemes nőiesség illata hatotta át.

Kissé ódivatu módon öltözködött. A chic-ellenszenves volt neki. Sokat olvasott, még pedig többnyire komoly könyveket, főként természet-tudományos tartalommal. De ennek dacára megtartotta ifju kora hitét. Ezen katolicizmus igen jól illett egész lényének egyszerű bensőségéhez. Sempály, ki nagyon ragaszkodott hozzá, rajongó ajtatosságát jelleme egy kedves részletként dicsérte. Ő különben ugy vélekedett, hogy egy valóban rokonszenves nőnek mindig vallásosnak kell lennie;

VII.

Néhány nappal, miután Sempály humoros rajz tehetségének oly fényes jelét adá, Klinger generális műtermében tült egy perzsa szőnyegekkkel festőien fedett diványon és az időt nem használhatván fel jobban, azon fáradozott, hogy papagályát az osztrák néphimnuszra tanítsa; oly loyális fáradozás, mely ellen a madár azonban, szárnyait a kalitka rácsához verdesve, hangosan protestált.

Pompás műterem volt. bolthajtásos menyezettel, freskókkal, diszes rococo burkolattal és drága pompás gobelinek, perzsa szőnyegek és más efféle díszletekkel a falakon. Az emberek e teremben csaknem törpe hatást tettek és a tábornok képei ugy vették ki magukat benne, mint valami képeskönyv rajzai.

Künn a szirokkó dühöngött és a tábornok kissé mélabus hangulatban volt. A festéssel már megint nem volt szerencséje s bár az óra már ötre járt, még nem jött egyetlenegy látogatója sem. Pedig naponta fel szokták keresni, sőt olykor nagyon is sokan gyűltek össze nála. A tábornok gyakran panaszkodott, hogy zavarják, hanem tulajdonképpen örült a szórakozásnak. Az egyedüllét mélabussá tenné. Lehangoltan elmélkedett afölött, mily nehéz a festészetben valamire vinni Szinei kitűnőek voltak, ezt a művészek maguk mondták, de rajzban önmaga is tudta, hogy kissé gyenge. Főképp bizonyos összhangzatos szürke színben és lovakban tünt ki. Azután valamennyi képe — egyet kivéve, mit a császár inkább egykori katonái, mint mostani művészeti érdemei kedvére egyszerű áron vett meg — eladatlanul került vissza a kiállításokról. A művészek, kik szivarjait szitták, ugy magyarázták neki ezt a csodálatos körülményt, hogy nagyon is független s művészi törekvéseiben nagyon is előkelő arra, hogy a közönségnek koncessziókat csináljon és hogy ennélfogva tömeges elismerésre nem számíthat.

Eppen azon volt, hogy a makacs papagálynak tizenhatodszor füttyülje el az osztrák néphimnusz, midőn az ajtón kopogtattak. Kiment, hogy azt kinyissa. — Sempály volt. Azért jött, hogy a tábornoknak elmondja, mikép egy kissé elkopott, de igen szép faliszőnyeget fedeztek fel egy klastromban, mit potom áron megvett. Tulajdonképpen a tábornok számára vette, kiről tudta, hogy régóta keres egy efféle szőnyeget. Ha azonban nem tetszenék önnök, magamnak tartom meg — végzé elbeszélését.

(Folyt. köv.)

Szigligeti-Színház.

Ma, pénteken színre kerül

Eleven ördög.

Operette 3 felvonásban.

Holnap, szombaton színre kerül

Varázskeringő.

Operette 3 felvonásban.

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKICS GYULA.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

3589/1908. szám.

Hivatalos hirdetés.

A hernyófészkek leszedése, lepketojások, vértetük, valamint a darázsészkek téli irtása minden ház, kert illetve szőlőtulajdonosnak kötelessége lévén, felhívom az érdekelteket, hogy e nembeli munkálatokat akként fogatosítsák, hogy március hó utolsó napjain, a hatóság által megtartandó vizsgálat alkalmával gyümölcs-fáik féregtől mentes állapotban találtassanak.

Mindazon helyeken, hol fent említett kárteknő rovarok irtása elmulasztott, az irtás munkálatai illető mulasztó tulajdonos költségére hatóságilag fogatosítottatnak, s azonkívül illető tulajdonos 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel is sújtatni fog.

Nagyvárad 1908. március 4.

Gerő Ármin,
r. főkapitány.

Közgazdasági Bank r.t.

Nagyváradon, Teleky-u. 10.

Telefon 742.

Telefon 742

Hitelt nyújt váltóra, folyószámlára, értékpapírra, betáblázás mellett ingatlanokra.

Elfogad betéteket

5%

kamatolás mellett a betét napjától számítva. (Betét kamat-adót a r.t. viseli.)

Takarékosság előmozdítása céljából forgalomba hozta Selfmen-féle takarékperselyeit, melyek már is nagy népszerűségnek örvendenek. Ily perselyek 6 korona betét lefizetése ellenében a pénztárnál kaphatók.

Az igazgatóság.

Leszállítottuk

az árakat

minden egyes divatcikkben a

leltár előtt!

Ruhaszövetekben, selymekben, vászon és asztalneműekben, szőnyeg és függönyökben nagy választék meglepő olcsó árak mellett.

Wallerstein
Fülöp Fiai

Bémer-tér, Pannonia mellett

Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vártér 1.

Hosszas kísérletek után forgalomba hoztuk a
Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa darabja 5 kor. 60 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér, tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű izzólámpa különlegességek, fényképes- és z-lámpák, ugyancsak 5 százalékkal kartell áron alól kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön céla épített nagy

csillr-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk villamos motorokat

1. léőről 12 léőrig minden nagyságban.

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetsek ingyen.

villamos világítási

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletos szolgálat.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

SZÉNSAV-MŰVEK

ujonnan berendezve kartellen kívül szállítanak azonnal bármely mennyiségű természetes vegyileg legtisztább folyékony

SZÉNSAVAT

a világhírű buziásfürdői szénsav forrásokból szódavizgyártáshoz, vendéglősöknek és egyéb ipari célokra össze nem tévesztendő mesterségesen előállított, kevésbé kiadós szénsavval. Megbízható, szigorúan lelkiismeretes kiszolgálás!

buziásfürdői ásvány- és gyógyvizek

egész és féltiteres üvegekben.

Szív-, vese- és hólyagbántalmaknál utól nem ért gyógyhatás.

Elsőrendű asztali víz!

Felvilágosítással készségesen szolgál. 248 1-200

Muschong-buziásfürdői szénsavmüvek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn.

Sürgönyeim: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban t. telefon 18. sz.

Ügyes helyi képviselők kerestetnek.

Természetes alkólikus

KRONDORFI
SAVANYÚVIZ

kiváló nyálkaoldó és húgyhajtó gyógyhatású

Különlegesség

gége, gyomor, vese, hólyag
tüdő, rekedtség, köhögés,
köszvény és bélbetegségeknek.

Bor és Pezsgőhöz legjobb ital. XX 307. 1-50

Nagyvárad ker. kereskedelmi és iparkamara.

874-1908. szám.

Hivatalos hirdetés.

A kereskedelemügyi m. kir. Miniszter urak 92.935 VI. 907. sz. leiratára való hivatkozással, van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy az ipari munkások kiváló szorgalmának, buzgalmanak és jó magaviseletének jutalmazására a nevezett miniszter ur kamaránk kerületére négy (4) egyenkint száz (100) koronás állami jutalomdíjat rendszeresített.

A jutalomban részesülő munkások mindegyike a jutalomdíjon kívül a jutalmazás tényét és a jutalmazás indokait tartalmazó elismerő okmányt kap.

A jutalmazások iránti javaslatétel és a jutalmak kiosztása a kereskedelmi és iparkamara feladatát képezvén, ugyanezért felhívjuk a kamara kerületében (L. i. Biharvármegye és nagyvárad t. h. j. f. város területén) működő iparos munkaadókat, tehát

úgy a gyárosokat, mint a kisiparosokat, hogy legkésőbb a f. 1908. évi június hó 1-ig közöljék az alulírott kamarával azon munkások névsorát, az azokra vonatkozó és a jutalomra érdemességét bizonyító adatok kisrétében, akiket a szóban levő jutalmakra érdemesnek tartanak.

A jutalomra való igény elsőfeltételei a következők:

1. magyar állampolgárság.
2. tényleges ipari munkában való állandó alkalmazás. (kapus, gyári, iroda szolgáló, kocsi, szakács és más ilyen természetű szolgálatot teljesítő a jutalomra igényt nem tarthat.)
3. legalább 15 évi megszakítás nélküli működés az ipari munka körében. Jutalomra érdemesnek mutatkozik, aki ugyanazon munkaadónál teljesít hosszabb idejű szolgálatot. Ezen javadalmakban nem csak a hazánkban régóta meggyökerezett, hanem az újabb időben meghonosított és egyébként közgazdasági szempontból nagy jelentőségű iparágak körében alkalmazott munkások is részesülhetnek; tanonc évek beszámíthatók, évadhoz kötött ipari munkában alkalmazottaknál a teljesen betöltött évadok teljes évekként egyenértékűeknek tekinthetők.
4. A rendes munkabér, vagy munkakereset évi összege, a bejelentés évében 2000 koronát meg nem haladhat.

Az ipari munkások megjutalmazása közérdek előmozdítását szolgálván, az a beadvány, illetve előterjesztés, melyet a munkaadó, ipari munkása megjutalmazása tárgyában az alulírott kamarához intéz, az 1908. évi február hó 28-án 17452 szám alatt kelt m. kir. pénzügyminiszteri rendelet folytán bélyegmentes. Ugyancsak hasonló, de csupán erre a célra bélyegmentesen állíthatók ki azon iratok is, amelyek a jutalom feltételeit képező körülmények igazolására szolgálnak az illeték díjjezyék c.) pontja értelmében. Azonban ezen iratokon fel kell tüntetni, hogy kizárólag ezen célra állítottak ki, s hivatkozni kell a m. kir. pénzügyminiszterium előírdézet számú rendeletére.

Mihez tartás végett közöljük még, hogy a szóban levő ügyre vonatkozólag úgy a munkaadók,

mint az ipari munkások által beadott iratok és annak mellékletei visszaadni nem fognak. Mind-ezen feltételek teljesítése hiteles okiratokkal, esetleg munkakönyvvel, vagy annak hiteles másolásával igazolandó.

Ugyanazon munkás, az említett jutalomban csak egyszer részesülhet.

Végül megjegyezzük, hogy a f. 1908. évi június hó 1-én tul beérkező előterjesztések és kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Nagyvárad, 1908. február hó 29.

A nagyvárad ker. kereskedelmi és iparkamara:

Huzella Gyula,
kir. keresk. tan. elnök.

Sarkadi Lajos
titkár

Legjobbák

a

Moskovits

cipők.

Kossuth-utca 5.

24

SEBŐ**IMRE**

könyv-, zenemű-, papir-

írószerkereskedő ajánlja

dusan felszerelt raktárát a

magyar német francia és angol iro-

dalom összes termékeiből, nemkülönben dus választéku raktárát

papir s írószerekben

legjutányosabb árak mellett.

Pontos kiszolgálás.